

Programul “Dezvoltare locală, reducerea sărăciei și creșterea incluziunii romilor”
finanțat prin Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021

GHIDUL APLICANTULUI

APELUL NR. 2

“EDUCAȚIE INCLUZIVĂ

PENTRU COPII ȘI TINERI ÎN SITUAȚII DE RISC”

- APEL DESCHIS DE PROIECTE -

Lansat la data de 12 decembrie 2018

Termen limită de depunere a proiectelor: 28 mai 2019

BUCUREȘTI, 2019

Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS)
Strada Eugeniu Carada nr. 1, et.3, sector 3, București, România
Tel/Fax: (0040) 021 315 34 15; E-mail: office@frds.ro;
Web: www.frds.ro

CUPRINS

INFORMAȚII GENERALE.....	2
1. CONTEXTUL ȘI OBIECTIVELE APELULUI DE PROIECTE. GRUPURI ȚINTĂ.....	2
1.1. Contextul și obiectivele apelului de proiecte “Educație incluzivă pentru copii și tineri în situații de risc”	2
1.2. Combaterea segregării în educație.....	3
1.3. Grupuri țintă eligibile	5
1.4. Consultarea grupurilor țintă/actorilor relevanți.....	6
2. OBIECTIVELE, REZULTATELE ȘI ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	7
2.1. Obiectivele proiectului	7
2.2. Rezultate așteptate.....	7
2.3. Activități eligibile	8
2.4. Locul de desfășurare a activităților proiectului.....	8
2.5. Investiții la nivelul proiectului	8
2.5.1 <i>Achiziționare de terenuri/clădiri</i>	8
2.5.2 <i>Componenta de construcții a proiectului</i>	9
2.5.3 <i>Achiziționarea de echipamente</i>	9
2.6. Auditul proiectului.....	10
2.7. Promovarea proiectului.....	10
3 DURATA PROIECTULUI ȘI PERIOADA DE IMPLEMENTARE	12
4 ENTITĂȚI ELIGIBILE ȘI PARTENERIAT	12
4.1. Promotori și parteneri de proiect eligibili	12
4.2. Selecția partenerilor.....	13
4.3. Acordul de parteneriat.....	13
4.4. Împărțirea bugetului pe parteneri.....	14
4.5. Valoarea adăugată a parteneriatului.....	14
4.6. Responsabilitatea partenerilor și a PP	15
4.7. Partenerii asociați.....	15
5 BUGETUL PROIECTULUI	15
5.1. Cursul de referință pentru întocmirea bugetului proiectului	15
5.2. Cofinanțarea privată.....	16
5.3. Condiții generale de eligibilitate a cheltuielilor	16
6 PROCEDURI DE ACHIZIȚII APLICABILE	18
7 RISCURI LA NIVELUL PROIECTULUI	19
8 DURABILITATEA PROIECTULUI.....	19
9 LISTA ANEXELOR	20

INFORMAȚII GENERALE

Prezentul Ghid al aplicantului își propune să completeze informațiile furnizate în cadrul Apelului de propuneri de proiecte nr. 2 „Educație incluzivă pentru copii și tineri în situații de risc”, lansat, în data de 12.12.2018, în cadrul Programului “Dezvoltare locală, combaterea sărăciei și creșterea incluziunii romilor” (numit în continuare "program"). În acest sens, se vor relua cele mai importante aspecte ale condițiilor de finanțare, furnizându-se clarificări și informații suplimentare.

1. CONTEXTUL ȘI OBIECTIVELE APELULUI DE PROIECTE. GRUPURI ȚINTĂ

1.1. Contextul și obiectivele apelului de proiecte “Educație incluzivă pentru copii și tineri în situații de risc”

Copiii și tinerii din România se confruntă și în prezent cu riscuri care îi expun unei perspective de viață în sărăcie sau excluziune socială. Unul din riscurile cu cel mai mare impact asupra viitorului acestora este riscul educațional.

Potrivit Raportului asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România 2017, 1,8% dintre elevii de nivel primar și gimnazial au abandonat școala în anul școlar 2015/2016, procent în continuă creștere față de anul 2012/2013, cu valori mult mai ridicate (peste 1,5 ori) în mediul rural față de mediul urban, la nivelul învățământului gimnazial, precum și în clasele de început de ciclu gimnazial.

De asemenea, în același an școlar au abandonat școala 3,5% dintre elevii de liceu, procent în creștere față de anul 2012/2013, marea majoritate a acestui abandon înregistrându-se în învățământul profesional.

Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional a fost în anul școlar 2016/2017 de 93,7%, în constantă evoluție negativă (scădere) începând cu anul 2012/2013. Cu toate acestea, rata de tranziție la învățământul profesional a fost de 16,3%, în continuă creștere față de anul 2012/2013 (anul în care a fost reorganizată ruta de formare profesională în învățământul secundar superior).

Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii 2015-2020 menționează printre factorii care determină părăsirea timpurie a școlii:

- nivelul scăzut al venitului per familie;
- accesibilitatea teritorială scăzută a serviciilor de educație în zonele rurale izolate;
- nivelul de educație al părinților, în special nivelul de educație al mamei;
- existența unei dizabilități sau a cerințelor educaționale speciale (CES);
- calitatea, procesele și practicile educaționale: probleme comportamentale la nivel de școală, în special în ceea ce privește atitudinea cadrelor didactice față de elevi (și reciproc) sau a atitudinii cadrelor didactice față de părinți;
- calitatea proceselor de predare și învățare: abilitățile și metodele de predare ale cadrelor didactice nu sunt corelate cu metodele moderne și sunt inadecvate pentru a răspunde nevoilor grupurilor aflate în situație de risc; metodele de predare sunt inadecvate; lipsa resurselor de învățare disponibile în școli;
- lipsa consilierilor școlari sau a psihologilor pentru a-i ajuta pe copiii cu CES.

În ce privește copiii și tinerii cu CES, Monitorul Educației și Formării 2016 menționează că “integrarea școlară a elevilor cu CES întâmpină dificultăți cauzate de curricula și de formarea inadecvată a cadrelor didactice, implicarea redusă a părinților acestora și atitudini negative/discriminatorii din partea părinților elevilor tipici. Există o mare nevoie de a înzestra cadrele didactice cu instrumente pedagogice adaptate caracteristicilor și potențialului specific al elevilor cu CES.” Potrivit statisticilor existente, în sistemul de învățământ există doar aprox. 1.300 profesori de sprijin la un total de aprox. 24.000 copii cu CES înscriși în învățământul de masă.

În același timp, numeroși copii și tineri cu CES sunt școlarizați în școli speciale sau se găsesc în afara sistemului de educație.

Apelul de propuneri de proiecte urmărește să răspundă acestor provocări prin promovarea educației incluzive, înțeleasă ca "proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor persoanelor din cadrul unei comunități"¹, în relație cu două grupuri țintă principale: copii și tineri în situații de risc de abandon școlar/ părăsire timpurie a școlii, respectiv copii și tineri cu cerințe educaționale speciale.

Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități menționează, la art 24 (Educația):

1. Statele Părți recunosc dreptul persoanelor cu dizabilități la educație. În vederea realizării acestui drept, fără discriminare și cu respectarea principiului egalității de șanse, Statele Părți vor asigura un sistem educațional incluziv la toate nivelurile, precum și formarea continuă, îndreptată spre:

- a) Dezvoltarea pe deplin a potențialului uman, a simțului demnității și a propriei valori, consolidarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului și pentru diversitatea umană;
- b) Dezvoltarea personalității, talentelor și creativității proprii persoanelor cu dizabilități, precum și a abilităților lor mentale și fizice, la potențial maxim;
- c) A da posibilitatea persoanelor cu dizabilități să participe efectiv la o societate liberă.

2. În îndeplinirea acestui drept, Statele Părți se vor asigura că:

(a) Persoanele cu dizabilități nu sunt excluse din sistemul educațional pe criteriile de dizabilitate, iar copiii cu dizabilități nu sunt excluși din învățământul primar gratuit și obligatoriu sau din învățământul secundar din cauza dizabilității;

Conceptul de educație incluzivă nu se referă însă exclusiv la copiii cu dizabilități, ci la orice copil cu risc în dezvoltarea competențelor personale, cu dificultăți de învățare, de dezvoltare sau de adaptare școlară, care se găsește la un moment dat în situație de eșec școlar sau în risc de abandon școlar.

În acest sens, prezentul apel de proiecte va contribui la îmbunătățirea serviciilor oferite de unitățile de învățământ și de ceilalți furnizori de servicii suport, pentru a cuprinde în procesul de educație toți membrii comunității, indiferent de caracteristicile, dezavantajele sau dificultățile acestora. Va fi promovat conceptul de "școală incluzivă", prin aceasta înțelegând unitatea de învățământ în care se asigură o educație pentru toți copiii, în care aceștia beneficiază de toate drepturile și serviciile educaționale, psihoterapeutice, medicale și sociale, conform principiilor incluziunii sociale, echității și asigurării egalității de șanse.

O listă cu documente strategice relevante pentru prezentul apel de proiecte este disponibilă la secțiunea corespunzătoare programului de pe site-ul FRDS: www.frds.ro

1.2. Combaterea segregării în educație

Potrivit Ordinului MENCS nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar, "[...] este interzisă segregarea școlară pe criteriul etnic, al dizabilității sau al cerințelor educaționale speciale, pe criteriul statutului socioeconomic al familiilor, al mediului de rezidență și al performanțelor școlare ale beneficiarilor primari ai educației" (art. 2.1). În același act normativ, tipurile de segregare școlară pe criteriu etnic, respectiv al dizabilității și/sau al cerințelor educaționale speciale, sunt definite astfel:

- segregarea școlară pe criteriul etnic este separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând unui grup etnic în unitățile de învățământ

---

¹ Dezvoltarea practicilor incluzive în școli. Ghid managerial, UNICEF-MEN, București, 1999; HG nr. 1251/2005; Ordin nr. 5573/2016 al MENCS

preuniversitar/grupe/clase/clădiri/ultimele două bănci/alte, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând grupului etnic respectiv din totalul elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar/grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/alte este disproporționat în raport cu procentul pe care copiii aparținând grupului etnic respectiv îl reprezintă în totalul populației de vârstă corespunzătoare unui ciclu de educație în respectiva unitate administrativ-teritorială;

- segregarea școlară pe criteriul dizabilității și/sau al cerințelor educaționale speciale este separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale în grupe/clase/clădiri/ultimele două bănci/alte din învățământul de masă, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale dintr-o grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/alte a unei unități de învățământ preuniversitar de masă este disproporționat în raport cu procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale dintr-o altă grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/alte din aceeași unitate de învățământ preuniversitar de masă, de același nivel.

În accepțiunea Comisiei Europene, segregarea reprezintă separarea fizică și socială a membrilor unui grup marginalizat de membrii grupurilor nemarginalizate și accesul inegal la serviciile de masă, incluzive și de calitate².

De asemenea, Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene interzice discriminarea pe orice motiv, cum ar fi, printre altele, originea etnică sau socială, ori dizabilitatea (art 21.1).

Segregarea constituie discriminare și, în consecință, este interzisă.

Proiectele finanțate în cadrul prezentului apel vor respecta principiul non-segregării, în sensul că finanțarea nerambursabilă nu va putea fi folosită pentru crearea de servicii noi, segregate, sau pentru dezvoltarea/întreținerea celor deja segregate, în sensul separării/izolării grupului țintă vulnerabil de restul comunității, cu excepția situațiilor în care propunerea de proiect demonstrează că măsurile de desegregare nu sunt posibile din motive obiective, iar activitățile propuse, de îmbunătățire a serviciilor de educație, sunt însoțite de măsuri care vor conduce la crearea sau întărirea relației între grupul vulnerabil și restul comunității.

De exemplu, îmbunătățirea calității serviciilor educaționale dintr-o comunitate izolată și dezavantajată de romi poate conduce la îmbunătățirea condițiilor de trai, însă dacă aceste investiții conduc la creșterea gradului de concentrare și de izolare fizică a grupurilor marginalizate, atunci este încălcat principiul non-segregării. În acest caz, proiectul este eligibil doar dacă PP demonstrează că măsurile de de-segregare nu sunt posibile din cauze obiective (distanțe prea mari față de restul comunității, costuri ridicate etc), iar abordarea propusă include măsuri de interacțiune cu restul comunității, de preferință în sediile de furnizare a serviciilor proiectului.

În mod similar, înființarea, de exemplu, a unui serviciu nou de tip grădiniță pentru copii cu CES încalcă principiul non-segregării.

Prezentul apel încurajează proiectele care promovează principiul desegregării, în sensul măsurilor care conduc la integrarea copiilor și tinerilor proveniți din medii vulnerabile în restul comunității. Se consideră că este pus în practică principiul desegregării dacă:

- activitățile proiectului au ca scop eliminarea sau reducerea semnificativă decalajului care ține de calitatea serviciilor;
- activitățile au ca scop micșorarea/dispariția distanței fizice între comunitatea marginalizată și restul comunității;

---

² Potrivit Ghidului adresat statelor membre pentru folosirea fondurilor structurale și de investiții în combaterea segregării teritoriale și școlare, disponibil la adresa:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf

- proiectul prevede activități desfășurate în comun de membri ai grupului segregat și ai comunității majoritare, cu scopul de a îmbunătăți relația dintre cele două comunități.

Exemple de măsuri de desegregare

- activități de dezvoltare comunitară și de facilitare de dezbateri publice pentru pregătirea procesului de incluziune;
- furnizarea de formare pentru cadre didactice, mediatori școlari, mentori;
- facilitarea legăturii dintre părinți și școală;
- activități de tip școală după școală și extra-curriculare;
- campanii publice privind creșterea conștientizării cu privire la fenomenul segregării;
- sprijin individual pentru elevii de etnie romă/cu CES și/sau dizabilități transferați de la școlile segregate;
- facilitarea transportului la școală/serviciile de sprijin, în cazul distanțelor mari între comunitatea segregată/domiciliu și școală/sediul de furnizare a serviciilor de sprijin.

Mai multe detalii și exemple privind modalitățile de punere în practică a celor două principii pot fi găsite în documentele sus-menționate.

În vederea susținerii respectării de către propunerea de proiect a principiului non-segregării, ce constituie criteriu de eligibilitate a proiectului în etapa de verificare formală, promotorul de proiect va completa Declarația pe proprie răspundere privind respectarea principiului non-segregării (Anexa 16 la Cererea de finanțare). În etapa de evaluare de conținut, experții evaluatori vor evalua măsura respectării celor două principii.

1.3. Grupuri țintă eligibile

Proiectele depuse în cadrul acestui apel se vor adresa în mod obligatoriu nevoilor cel puțin unuia dintre următoarele două grupuri țintă principale:

- copii și tineri în situații de risc de abandon școlar/ părăsire timpurie a școlii, cu vârste între 3 și 24 ani (vârsta maximă până la care copiii și tinerii pot face parte din grupul țintă al proiectului);
- copii și tineri cu cerințe educaționale speciale, cu vârste între 3 și 24 ani (pentru tineri cu CES nedepasabili, școlarizați la domiciliu pe durata învățământului obligatoriu, vârsta maximă de eligibilitate pentru serviciile proiectului este de până la 30 de ani).

Încadrarea unui copil sau tânăr în categoria de grup țintă principal “copii și tineri în situații de risc de abandon școlar/ părăsire timpurie a școlii”, respectiv “copii și tineri cu cerințe educaționale speciale” se va realiza în baza criteriilor și a procesului descris de PP în cererea de finanțare, ținând cont de categoriile indicative menționate în apelul de proiecte și de metodologiile utilizate în domeniu.

Un copil sau tânăr care corespunde criteriilor de eligibilitate va fi înregistrat în unul din cele două grupuri țintă principale. PP și partenerii vor asigura evitarea dublei înregistrării a unui copil/tânăr în mai mult de o categorie de grup țintă.

Justificarea apartenenței la grupul țintă a copiilor sau tinerilor se va realiza în baza unui/unor documente specifice. În cazul copiilor și tinerilor în situații de risc de abandon școlar/ părăsire timpurie a școlii, aceste documente pot fi anchete sociale, evaluări etc., emise de un specialist (asistent social, psiholog, cadru didactic ș.a) din cadrul proiectului sau al unei alte instituții (SPAS, DGASPC etc). În cazul copiilor și tinerilor cu CES, aceste documente pot fi evaluări, opinii de specialitate, certificate etc., emise de un specialist (psiholog, cadru didactic, consilier școlar, logoped ș.a) sau de o instituție cu atribuții în domeniu.

Pot beneficia de activitățile proiectului și următoarele grupuri țintă secundare:

- părinți/tutori și membri ai familiilor copiilor și tinerilor din grupurile țintă principale;
- personal din educație (personal didactic, personal didactic auxiliar, cadre manageriale și personal administrativ, consilieri școlari ș.a), care lucrează cu copiii și tinerii din grupurile țintă principale;
- profesioniști/voluntari din sfera serviciilor sociale, care furnizează servicii copiilor și tinerilor din grupurile țintă principale.

Selecția persoanelor din categoriile secundare de grup țintă se va realiza în baza criteriilor și a procesului descris de PP în cererea de finanțare.

Justificarea apartenenței persoanelor la categoriile secundare de grup țintă se va realiza în baza documentelor justificative aferente (adeverință individuală / tabel nominal ori echivalent emise de instituția de învățământ sau de furnizorul de servicii sociale, documente personale etc).

Pentru raportarea către OP (în formatul ce va fi pus la dispoziție la momentul contractării proiectului), fiecărui membru al grupului țintă îi va fi alocat de către PP un cod unic de identificare (anonim), iar datele vor fi colectate vor permite defalcări în funcție de gen și de apartenența sau nu la etnia romă.

Cu scopul promovării educației incluzive, incluziunii sociale și creșterii impactului măsurilor de sprijin adresate copiilor și tinerilor din grupurile țintă principale, pot beneficia de activități specifice ale proiectului și persoane din alte grupuri țintă secundare, de la caz la caz:

- copii cu vârste între 3-15 ani și tineri cu vârste între 15-24 ani care nu se găsesc în situațiile de risc sus-menționate, dar care interacționează cu copiii și tinerii din grupul țintă principal (învăță în aceeași unitate de învățământ, frecventează același tip de serviciu, locuiesc în aceeași comunitate);
- părinți ai copiilor și tinerilor care nu se găsesc în situațiile de risc sus-menționate, dar care interacționează cu copiii și tinerii din grupul țintă principal;
- alți membri ai comunității.

1.4. Consultarea grupurilor țintă/actorilor relevanți

Pentru ca acțiunea PP să fie de succes, înainte de elaborarea și depunerea unui proiect, se recomandă organizarea unor întâlniri cu participare cât mai reprezentativă din partea actorilor relevanți în domeniu (profesioniști, experți în educație incluzivă, membri ai comunității), inclusiv a membrilor grupurilor țintă.

PP va include în cererea de finanțare informații despre felul în care s-au desfășurat consultările în perioada de pregătire (câte consultări, cine a participat - cetățeni, experți, alte categorii, ce concluzii au reieșit, cum s-au transpus în proiect etc.), precum și un plan de consultare/ informare a grupurilor țintă/actorilor relevanți pe perioada implementării proiectului.

Sunt încurajate proiectele care pun în aplicare principiul participării copilului. Acesta este unul din principiile de bază ale Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului, care afirmă dreptul copiilor și tinerilor de a-și exprima în mod liber opiniile și faptul că luarea în considerare a acestor opinii și facilitarea participării acestora în luarea tuturor deciziilor care îi privesc în cadrul familiei, școlii, comunităților locale, serviciilor publice, instituțiilor, politicilor guvernamentale este obligatorie.

În contextul specific al educației, participarea copilului se poate asigura în diverse moduri, cum ar fi: implicarea copiilor în planificarea activităților curriculare și extracurriculare; susținerea într-un mod participativ a activităților cu aceștia; cultivarea creativității; consultarea copiilor cu privire la amenajarea spațiilor de furnizare a serviciilor prin proiect ș.a.

Principiul participării copilului poate fi aplicat și în relație cu comunitatea locală, motiv pentru care în cadrul proiectului pot fi organizate activități de educație non-formală pentru promovarea cetățeniei active și implicării în viața comunității.

2. OBIECTIVELE, REZULTATELE ȘI ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI

În structurarea și formularea proiectului se va acorda o atenție deosebită relației obiectiv general - obiective specifice - rezultate așteptate - activități, relație care va ilustra logica de intervenție a proiectului, cauzalitatea directă dintre activitățile derulate și rezultatele obținute, precum și contribuția acestora la îndeplinirea obiectivelor specifice și, prin acestea, a obiectivului general al proiectului.

În acest sens, se va urmări ca orice activitate a proiectului să contribuie la obținerea unuia dintre rezultatele așteptate (măsurat printr-un indicator de program sau un indicator specific de proiect), iar, la rândul lui, fiecare indicator să conducă la îndeplinirea unuia din obiectivele specifice ale proiectului.

2.1. Obiectivele proiectului

Obiectivul general al proiectului va fi astfel stabilit încât să prezinte relevanță în raport cu obiectivul ariei de program nr. 8 „Copii și tineri în situații de risc”, și anume de creștere a gradului de incluziune socială a copiilor și tinerilor în situații de risc din România, respectiv cu obiectivul apelului de finanțare, de a promova educația incluzivă, în acord cu documentele strategice naționale și europene în domeniu. Obiectivul general va fi ilustrativ pentru impactul pozitiv pe termen lung pe care proiectul îl va genera în relație cu domeniul educației, în general, și cu politicile naționale privind promovarea educației incluzive, în special.

Obiectivele specifice ale proiectului vor ilustra beneficiile directe aduse de proiect în relație cu nevoile grupurilor țintă și vor fi formulate de o manieră "SMART" (specifice, măsurabile, realizabile, realiste, încadrate în timpul planificat), în strânsă corelare cu obiectivul general, precum și cu rezultatele și activitățile prevăzute a se realiza.

2.2. Rezultate așteptate

Rezultatele proiectului vor fi măsurate prin intermediul indicatorilor de program și al indicatorilor specifici de proiect.

În evaluare, proiectele vor fi punctate în funcție de contribuția la atingerea indicatorilor de program, astfel încât este încurajată o contribuție la cât mai mulți din indicatorii de program specificați în apel. În stabilirea țintelor acestora, promotorii vor avea în vedere nivelurile minime aplicabile, stabilite în apelul de proiecte.

Metodologia de calculare a indicatorilor de program este descrisă în Anexa 5 la prezentul Ghid al solicitantului.

Pe lângă indicatorii de program, promotorii vor defini indicatori specifici de proiect, în relație cu grupurile țintă și activitățile eligibile, pentru a măsura rezultatele imediate obținute în urma derulării unei activități.

Atingerea indicatorilor de program și a indicatorilor specifici va putea fi demonstrată prin intermediul surselor de verificare, care vor fi consultate de OP în implementare, în vederea validării valorilor raportate de atingere a indicatorilor.

Fiecare indicator de program și indicator specific va contribui la îndeplinirea unuia din obiectivele specifice ale proiectului.

2.3. Activități eligibile

După cum se menționează în apelul de proiecte, în funcție de grupul/grupurile țintă principal(e) cărora se adresează, proiectele vor include în mod obligatoriu activități din categoriile "Măsuri de sprijin pentru combaterea și prevenirea abandonului școlar/părăsirii timpurii a școlii" sau "Măsuri de sprijin pentru copiii și tinerii cu CES și/sau dizabilități", alături de activități complementare, din celelalte categorii, justificate în raport cu nevoile grupurilor țintă principale și secundare.

Proiectele pot propune și alte tipuri de activități, cu condiția de a fi justificate în raport cu nevoile grupurilor țintă și de a contribui la îndeplinirea indicatorilor proiectului.

Sunt încurajate abordările inovatoare, activitățile și metodologiile care aduc soluții noi, adresate nevoilor grupurilor țintă, care cresc accesul copiilor și tinerilor la o educație de calitate, echitabilă și incluzivă. Activitățile prevăzute în proiect vor putea fi măsurate prin indicatori de rezultat (de program sau specifici) și vor contribui la atingerea unui obiectiv specific al proiectului.

Sprijinul/stimulentele ce vor putea fi acordate grupurilor țintă sunt exclusiv de ordin material, sub forma achiziției de bunuri și servicii în beneficiul acestora (de exemplu, rechizite, vitamine, decontarea transportului la anumite activități etc.). Nu este eligibilă acordarea de sprijin financiar beneficiarilor proiectului.

Promotorii de proiecte se vor asigura că produsele intelectuale (de ex. studii, strategii și planuri de acțiune, metodologii de lucru, suporturi de curs etc) elaborate în cadrul diverselor activități ale proiectului vor corespunde din punct de vedere calitativ standardelor utilizate în domeniu, în caz contrar existând riscul ca OP să nu autorizeze cheltuielile aferente.

2.4. Locul de desfășurare a activităților proiectului

Toate activitățile proiectului se vor realiza în România, cu excepția activităților derulate în parteneriat cu partenerul din Norvegia care pot fi desfășurate, în cazuri justificate, și în Norvegia (spre exemplu vizite pentru schimb de experiență și bune practici, evenimente comune).

În cazul în care proiectul presupune acordare de servicii sociale direct beneficiarilor finali, PP/partenerul trebuie să asigure disponibilitatea spațiului necesar, la parametri adecvați. Alegerea spațiului trebuie să țină cont de activitățile/serviciile propuse, de prevederile legale privind desfășurarea acestor activități, precum și de gradul de accesibilitate (acesta să fie cât mai accesibil beneficiarilor cărora li se adresează proiectul). Chiar și în cazul în care proiectul nu presupune construcția sau renovarea/reconstrucția unui spațiu destinat activităților cu beneficiarii, este necesară accesibilizarea sediului existent de furnizare a serviciilor, pentru care PP/partenerul deține dreptul de utilizare în interesul proiectului, în vederea asigurării accesului neîngrădit și a utilizării de către persoanele cu dizabilități.

2.5. Investiții la nivelul proiectului

Costurile alocate investițiilor la nivelul proiectului (hard measures) nu vor depăși 40% din valoarea costurilor totale eligibile.

2.5.1 Achiziționare de terenuri/clădiri

În cazul în care PP constată că, pentru realizarea obiectivelor proiectului, este necesară achiziționarea unui teren și/sau a unei clădiri, se va ține cont de prevederile art. 8.6 din Regulament. Valoarea alocată achiziției nu va depăși 10% din costurile totale eligibile ale proiectului și este inclusă în categoria costurilor de investiții la nivelul proiectului.

Obiectul achiziției va fi utilizat în scopul proiectului, în conformitate cu perioada specificată în contractul de finanțare. Proprietatea terenului și/sau clădirii va fi transferată PP sau unei entități

specificate de PP în cererea de finanțare ca primitor al terenului și/sau clădirii, înainte de finalizarea proiectului.

Cumpărarea bunului imobiliar (clădire și/sau teren) va fi aprobată anterior achiziției, în mod explicit, de OP, cu verificarea unor eventuale finanțări nerambursabile naționale sau de la donatori externi în ultimii 10 ani, care ar putea ridica suspiciuni de dublă finanțare.

În situația execuției unor lucrări de construcții pe terenurile sau asupra construcțiilor ce se vor achiziționa prin proiect, prevederile Anexei 3 Informații generale privind componenta de construcții a proiectului se vor aplica în implementarea proiectului.

2.5.2 Componenta de construcții a proiectului

Dacă se solicită construcția sau renovarea/reconstrucția unui spațiu destinat activităților cu beneficiarii, este necesar ca proprietarul terenului și/sau clădirii să pună la dispoziția proiectului bunul imobil respectiv atât pe perioada de derulare a proiectului, cât și pe o durată de minim 5 ani după aprobarea de către OP a raportului final al proiectului, iar PP/partenerii, după caz, să se angajeze să preia costurile de sustenabilitate a proiectului după terminarea finanțării (vezi art. 8.14 al Regulamentului privind durabilitatea proiectului).

Nu este permisă implementarea proiectelor în spații ce aparțin unor persoane fizice.

În cazul în care este pus la dispoziția proiectului un spațiu sau teren, se vor atașa documente care atestă dreptul de proprietate asupra acestor bunuri imobiliare, precum și dreptul de utilizare a acestora în interesul proiectului (*ex., contract de proprietate, acordul proprietarului pentru punerea la dispoziție a spațiului/terenului atât pe perioada derulării proiectului, cât și pe perioada aferentă sustenabilității etc.*) pentru o perioadă de cel puțin 15 ani de la data depunerii Cerere de Finanțare. Spațiul și/sau terenul aferente trebuie să nu fie grevate de sarcini, revendicate etc. (la momentul contractării proiectului, se va transmite un extras de carte funciară, în termen de valabilitate, după caz). PP/partenerul, în calitate de deținător al dreptului de utilizare în interesul proiectului a spațiului/terenului respectiv, va completa și depune la dosarul proiectului o declarație urmând modelul din Anexa 15 a cererii de finanțare.

Pe lângă documentele care atestă dreptul de proprietate și de utilizare a spațiului în interesul proiectului, acolo unde sunt necesare lucrări de construcții (construcții de spații, renovări de clădiri etc.), se vor atașa și alte documente, după caz (pentru detalii, vezi Anexa 3 a Ghidului aplicatului Informații generale privind componenta de construcții a proiectului).

PP va avea în vedere o planificare cât mai realistă a duratei activității de construcție/amenajare a spațiului respectiv (*ex., realizarea achizițiilor, execuția proiectului tehnic, realizarea lucrărilor de construcții, obținerea tuturor avizelor de funcționare etc.*), astfel încât perioada de furnizare a serviciilor către beneficiari să asigure producerea efectelor așteptate și realizarea indicatorilor de rezultat ai proiectului (se recomandă minim 2/3 din durata de implementare).

În realizarea obiectivului de investiție propus, PP se va asigura că este îndeplinită condiția de accesibilitate, pentru a permite accesul neîngrădit și utilizarea de către persoanele cu dizabilități.

2.5.3 Achiziționarea de echipamente

Conform art. 8.2., al. 4 din Regulament, în cazul în care se achiziționează echipamente (noi sau second hand), numai partea de amortizare corespunzătoare duratei proiectului și ratei reale de utilizare în scopul proiectului poate fi eligibilă. OP poate acorda excepție de la această regulă în cazul echipamentelor care sunt destinate direct utilizării de către beneficiarii proiectului (*ex., mobilier pentru dotarea unui spațiu în care se derulează activități cu beneficiarii, microbuz pentru transportul copiilor la centrul de zi*).

Pentru echipamentele utilizate de echipa de proiect (*ex., echipamente de birou, alte echipamente/dotări considerate a fi necesare în scopul derulării proiectului*) se va respecta art. 8.2,

al. 4 din Regulament. Pot intra în această categorie atât echipamente/dotări achiziționate în timpul proiectului, cât și echipamente achiziționate înaintea semnării contractului de finanțare, cu condiția ca aceste cheltuieli să nu fi fost deja decontate din finanțări nerambursabile naționale sau de la donatori externi.

2.6. Auditul proiectului

Bugetul proiectului va include, în mod obligatoriu, costuri legate de auditul proiectului. Rapoartele intermediare și raportul final vor fi însoțite de rapoarte de audit întocmite de către un auditor independent acreditat de Camera Auditorilor Financiari din România, după cerințele stabilite de OP.

Partenerii din Norvegia pot include, la rândul lor, în bugetul proiectului, costuri de audit. Opinia dată de auditorul străin în raportul de audit este considerată necesară și suficientă pentru a certifica faptul că toate cheltuielile efectuate de acesta în cadrul proiectului respectă cerințele aplicabile (ex., Regulamentul, legislația națională, practicile de contabilitate naționale relevante). De asemenea, în cazul entităților publice partenere din Norvegia, dacă nu se contractează un auditor extern, atunci este necesar a se face dovada ca auditorul intern autorizat este independent față de entitatea care l-a angajat.

Rapoartele de audit pentru cheltuielile declarate de PP/partenerii naționali acoperă în general cerințe de bază, precum confirmări de tipul:

- Cheltuielile au fost efectuate în perioada de eligibilitate și sunt în conformitate cu regulile de eligibilitate;
- Cheltuielile eligibile sunt cele efectuate în mod real în cadrul proiectului, care îndeplinesc criteriile menționate la art. 8.2, alin. (2) al Regulamentului;
- Cheltuielile efectuate sunt legate de itemii aprobați în contractul de proiect;
- Condițiile de derulare a contractului de finanțare au fost respectate;
- Grantul proiectului/finanțarea nerambursabilă s-a utilizat în conformitate cu bugetul proiectului și cu regulile de eligibilitate aplicabile;
- Cheltuielile declarate/raportate de PP în Raportul Intermediar/Final respectă prevederile legale aplicabile;
- Raportul Intermediar/Final, în original, este corect întocmit, din punct de vedere financiar și este semnat de persoanele responsabile conform formularului;
- Documentele anexate sumelor declarate/raportate de PP, conform Raportului Intermediar/Final sunt corespunzătoare și justifică cheltuielile efectuate de PP și Partenerul de proiect național, după caz;
- Cheltuielilor declarate/raportate de PP conform Raportului Intermediar/Final sunt identificabile și verificabile și sunt incluse în înregistrările contabile ale PP și/sau Partenerului de proiect național, conform Fișei de cont a cheltuielilor anexată Raportului Intermediar/Final.

Raportul de audit trebuie să descrie scopul, procedurile utilizate și rezultatele activității prestate cu detalii suficiente astfel încât cel care citește raportul să înțeleagă natura și volumul muncii efectuate. Manualul de implementare a proiectului furnizează informații suplimentare privind scopul activității auditorului și oferă un model indicativ de raport de audit.

2.7. Promovarea proiectului

Cu scopul de a sublinia rolul Granturilor Norvegiene 2014-2021 și pentru asigurarea transparenței asistenței financiare, PP trebuie să furnizeze informații către public cu privire la proiectul pe care îl

implementează, la cea mai largă scară posibilă: la nivel național, regional și/ sau local, tuturor părților interesate. În acest sens, PP trebuie să pună în aplicare Planul de comunicare și promovare a proiectului, în forma aprobată de OP odată cu cererea de finanțare (vezi Anexa 3 din formularul cererii de finanțare).

Planul de comunicare și promovare a proiectului conține în mod obligatoriu următoarele:

a. Scopul comunicării și grupurile țintă vizate prin activitățile de comunicare, inclusiv factori interesați de la nivel național, regional și/ sau local, respectiv publicul larg;

b. Strategia și conținutul măsurilor de informare și comunicare, incluzând activitățile propuse, mijloacele de comunicare și programarea în timp și avându-se în vedere punerea în evidență a valorii adăugate și a impactul finanțării oferite prin Granturile Norvegiene;

c. Cel puțin 3 (trei) activități de informare privind progresul, realizările și rezultatele proiectului. Printre acestea se pot număra: un seminar sau o conferință cu participarea factorilor interesați, o conferință sau un eveniment de presă, inclusiv o activitate de lansare și/sau de încheiere a proiectului. Pentru proiectele cu valoarea grantului sub 500.000 de euro, sunt suficiente două activități de informare, care pot fi de mai mică amploare, proporțional cu obiectivele și valoarea proiectului.

În cadrul evenimentelor de informare menționate, organizatorii vor face cunoscut și vizibil sprijinul Granturilor Norvegiene și vor utiliza sigla specifică (image/logo) acestora, respectând cerințele prevăzute în Manualul de Comunicare și Design pentru Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021 (<http://eeagrants.org/Media/Files/Toolbox/Communication-manual>).

PP care nu au inclus în Planul de comunicare și promovare a proiectului o conferință pentru lansarea proiectului și una de închidere a acestuia, vor fi obligați să marcheze aceste momente prin intermediul câte unui anunț sau comunicat de presă publicat în mass-media de la nivel național, regional și/ sau local. Se recomandă, de asemenea, marcarea de către PP a progresului, respectiv a realizărilor importante și a rezultatelor proiectului prin anunțuri/ comunicate de presă remise mass-media de la nivel național, regional și/ sau local.

d. Măsuri menite să facă disponibile informații despre proiect online, fie prin intermediul unui website dedicat proiectului, fie a unei pagini web dedicate proiectului pe website-ul PP, cu link între cele două pagini.

Toate proiectele care beneficiază de un sprijin financiar de minim 150.000 de euro din Granturile Norvegiene și/ sau care au un partener de proiect din Norvegia sunt obligați să aibă un site dedicat proiectului, care să conțină informații atât în limba engleză, cât și în limba română.

e. Detalii privind structurile administrative ale PP/ proiectului responsabile cu implementarea măsurilor de informare și comunicare, inclusiv numele unei persoane de contact.

f. Indicarea modalităților prin care activitățile de informare și comunicare vor fi evaluate în ceea ce privește vizibilitatea și gradul de cunoaștere a proiectului și a Granturilor Norvegiene, obiectivele și impactul acestora precum și rolul Statului Donator.

Toate materialele de informare și comunicare realizate de PP/ la nivel de proiect trebuie să respecte cerințele prevăzute în Manualul de Comunicare și Design pentru Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021 referitoare la utilizarea de logo-uri, panouri publicitare, plăci, afișe, publicații, pagini de internet, materiale audio-vizuale etc.

PP trebuie ca, pe durata implementării proiectului, să instaleze un panou la locația fiecărei operațiuni desfășurate în cadrul proiectului, în conformitate cu cerințele Manualului de Comunicare și Design pentru Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021, dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele două condiții:

- contribuția publică totală (valoarea totală a grantului) pentru respectiva operațiune depășește 50.000 de euro;

- operațiunea constă în finanțarea unui obiect fizic, obiectiv de infrastructură sau o operațiune de construcții.

PP va înlocui panoul cu o placă permanentă, vizibilă, de dimensiuni semnificative, care respectă cerințele Manualului de Comunicare și Design pentru Granturile SEE și Norvegiene 2014-2021, în cel mult șase luni de zile de la finalizarea proiectului.

PP trebuie să se asigure că cei care participă la proiect sunt informați cu privire la faptul că finanțarea este oferită de Granturile Norvegiene prin intermediul programului.

În consecință, la întocmirea bugetului proiectului, se vor avea în vedere costurile aferente activităților de promovare (ex, evenimente de lansare și închidere a proiectului, comunicate de presă, materiale publicitare/informative, panou publicitar al proiectului, inscripționarea echipamentelor achiziționate din grant etc.).

3 DURATA PROIECTULUI ȘI PERIOADA DE IMPLEMENTARE

În stabilirea duratei proiectului, PP va ține cont de limitele comunicate în textul apelului (durata minimă și maximă recomandată pentru un proiect, data finală pentru eligibilitatea cheltuielilor în cadrul proiectului), de aplicarea procedurilor de achiziții, de specificul sistemului de raportare și plată, dar și de aspectele individuale ale proiectului, cum ar fi tipurile de activități și impactul așteptat asupra grupurilor țintă, tipurile și nivelul costurilor estimate etc.).

4 ENTITĂȚI ELIGIBILE ȘI PARTENERIAT

4.1. Promotori și parteneri de proiect eligibili

În cadrul prezentului apel de proiecte, promotorii de proiecte eligibili sunt (1) entitățile publice și (2) organizațiile neguvernamentale.

Entitățile publice eligibile trebuie să dețină calitatea de ordonator de credite și să aibă atribuții în domeniul proiectului, putând fi, de exemplu:

- Ministere de resort din domeniul educației sau social și agenții, structuri/alte organisme aflate în subordinea/coordonarea acestora;
- Instituții publice de învățământ (ISCED 0-3), din rețeaua școlară națională;
- Centre județene de resurse și asistență educațională (inclusiv la nivelul Mun. București);
- Autorități publice locale (consilii județene, consilii locale), inclusiv instituții publice cu personalitate juridică din subordinea acestora, cu atribuții în domeniul educației de nivel preuniversitar și al incluziunii sociale;
- Alte entități de drept public cu atribuții în domeniul proiectului.

În accepțiunea prezentului apel, organizațiile neguvernamentale sunt entități înființate ca persoane juridice în România, voluntare, non-profit, cu scop necomercial, independente față de administrația locală, regională și centrală, entități publice, partide politice și organizații comerciale. Instituțiile religioase și partidele politice nu sunt considerate ONG-uri (conform art. 1.6.1 din Regulamentul aplicabil).

În condițiile legislației din România, ONG-urile sunt înființate și funcționează conform Ordonanței nr. 26/2000 sau Legii nr. 21/1924 privind asociațiile și fundațiile, cu modificările și completările ulterioare.

Partenerii de proiect eligibili sunt entități cu personalitate juridică, publice sau private, din România sau din Norvegia, după cum urmează:

- a. din România: entități publice, de tipul celor menționate cu titlu indicativ ca fiind eligibile și în calitate de promotori; organizații neguvernamentale, inclusiv grupuri de acțiune locală (GAL); asociații ale autorităților locale, acestea îndeplinind aceleași condiții ca ONG-urile, cu excepția faptului că nu sunt independente de autoritățile locale, regionale sau centrale.
- b. din Norvegia: orice entitate publică sau privată, cu caracter comercial sau ne-comercial, precum și ONG-uri înființate ca persoane juridice în Norvegia.

În determinarea eligibilității unei entități ca promotor sau partener, pe lângă statutul său juridic vor fi luate în considerare criteriile de excludere specificate în apelul de proiecte.

Un promotor de proiect eligibil poate depune o singură cerere de finanțare la prezentul apel de proiecte, iar la nivelul întregului Program poate primi finanțare în calitate de PP pentru maxim două proiecte. Un partener de proiect din România poate avea această calitate în maxim două proiecte depuse în cadrul prezentului apel (cu excepția cazului în care a depus un proiect și în calitate de PP, caz în care mai poate fi partener într-un singur alt proiect), și în cel mult trei proiecte depuse în cadrul Programului (în cazul în care are calitatea de PP în două proiecte la nivel de Program, mai poate fi partener într-un singur alt proiect). Proiectele depuse în cadrul schemei de granturi mici "Apel la finanțare" nu sunt luate în calcul în aplicarea acestui criteriu. Condițiile sus-menționate vor fi verificate în etapa de verificare formală (a eligibilității).

Promotorul de Proiect (PP) este principalul responsabil pentru inițierea, pregătirea și transmiterea propunerii de proiect, cel care răspunde de managementul proiectului și asigură implicarea activă a partenerilor în pregătirea cererii de finanțare și în implementarea proiectului.

4.2. Selecția partenerilor

Înainte de a încheia un parteneriat, PP trebuie să stabilească:

- pentru ce activități anume prevăzute în proiect are nevoie de un partener (de exemplu, activități pentru care nu are resurse/mijloace sau expertiză, activități pentru derularea cărora factorul geografic reprezintă un impediment pentru PP etc.);
- ce tip de contribuție va avea partenerul în proiect;
- dacă partenerul se impune a fi o entitate publică sau ONG și dacă aceasta trebuie să fie din România sau Norvegia;
- ce beneficii aduce proiectului fiecare partener (aplicantul va trebui să demonstreze, în cuprinsul propunerii de proiect, valoarea adăugată pe care o aduce fiecare partener).

În cadrul acestui apel, partenerii pot fi selectați la nivel local (din România) sau din Norvegia.

În stabilirea activităților și obligațiilor unui partener, PP va lua în considerare faptul că parteneriatul nu trebuie să reprezinte o formă ascunsă de subcontractare, în caz contrar riscând excluderea partenerului respectiv sau chiar a proiectului.

4.3. Acordul de parteneriat

Dacă proiectul este implementat în parteneriat, PP va semna un Acord de parteneriat cu partenerii de proiect.

Acordul de parteneriat va conține cel puțin prevederi privind următoarele aspecte:

- Prevederi referitoare la rolul și responsabilitățile părților;
- Organismele de coordonare a activităților între parteneri (de ex., înființarea și modul de funcționare al unui comitet de coordonare);

- Prevederi referitoare la acordurile financiare între părți, inclusiv, dar fără a se limita la acestea, prevederi referitoare la cheltuielile care pot fi rambursate partenerilor din bugetul proiectului;
- Prevederi referitoare la metoda de calcul a costurilor indirecte și suma maximă a acestora;
- Reguli referitoare la cursul de schimb pentru astfel de cheltuieli și rambursarea acestora;
- Prevederi legate de auditul asupra partenerilor proiectului;
- Un buget detaliat per fiecare membru al parteneriatului;
- Prevederi referitoare la rezolvarea disputelor.

La momentul depunerii cererii de finanțare, este suficientă depunerea unui draft agreat al Acordului de parteneriat, în limba română dacă sunt implicați doar parteneri din România (este recomandată încheierea unui parteneriat multilateral, care să îi cuprindă pe toți partenerii din România), sau în limba engleză dacă este implicat și un partener din Norvegia, în acest din urmă caz fiind atașată și Scrisoarea de intenție (anexa 6) semnată de partenerul norvegian. Acordul de parteneriat poate fi definitivat și semnat de parteneri după aprobarea proiectului de către OP, fiind pus la dispoziția acestuia înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului. Dacă este implicat un partener din Norvegia, o traducere în limba română a Acordului de parteneriat și a scrisorii de intenție vor fi atașate la depunerea proiectului).

4.4. Împărțirea bugetului pe parteneri

Planul de plăți către partener va fi inclus în Acordul de parteneriat.

În cazul în care există parteneri din Norvegia, PP entitate publică va avea în vedere faptul că, pe lângă conturile deschise pentru grant la trezoreria locală, va trebui să deschidă conturi, în lei și valută, la o bancă comercială pentru transferul fondurilor alocate acestor parteneri (în cazul în care s-a stabilit că aceștia își gestionează singuri bugetul). Transferul grantului către partenerul extern se face în Euro, din contul deschis de PP la banca comercială. Pierderile datorate variației ratelor de schimb, justificate cu documente, pot fi acceptate de OP în limita în care se încadrează în grantul aprobat. Acceptarea cheltuielii respective se face prin includere în bugetul proiectului (pot fi tratate ca o modificare de buget). Diferența revine în sarcina PP/Partenerului de proiect național.

În cazul în care partenerul nu își va respecta obligațiile asumate privind cofinanțarea privată, PP se va asigura că va suplimenta corespunzător resursele alocate proiectului pentru a acoperi și partea de cofinanțare privată respectivă.

4.5. Valoarea adăugată a parteneriatului

PP va descrie, în propunerea de proiect, valoarea adăugată pe care o aduce parteneriatul. În susținerea descrierii, partenerii vor atașa la dosar o serie de documente privind statutul și experiența anterioară relevantă, în scopul evaluării capacității de implementare la nivelul întregului proiect.

Partenerii vor pune la dispoziția proiectului experți care au pregătire, competențe și experiență adecvate pentru postul pentru care sunt propuși în proiect.

PP va furniza, în propunerea de proiect, informații clare, concise și relevante despre fiecare partener (ex., denumire, date de identificare, rolul în proiect, experiența relevantă etc.).

Având în vedere specificul apelului de proiecte, este puternic încurajată depunerea de proiecte sau cooptarea în cadrul parteneriatului a instituțiilor publice de la diferitele niveluri ale sistemului național de educație, prin intermediul cărora se poate asigura accesul copiilor și tinerilor la o educație de calitate, echitabilă și incluzivă, precum și a ONG-urilor cu experiență și expertiză în domeniu, care pot constitui vectori de schimbare și inovație în domeniul educației incluzive.

4.6. Responsabilitatea partenerilor și a PP

Partenerul va răspunde în fața PP pentru activitățile/resursele pe care le gestionează direct în cadrul proiectului.

Dacă pe parcursul implementării proiectului, un partener nu își respectă obligațiile asumate, PP va găsi soluții pentru rezolvarea problemelor astfel încât să nu afecteze realizarea obiectivelor și rezultatelor proiectului (ex., preluarea sarcinilor de către PP sau alt partener dintre cei deja implicați, identificarea și implicarea unui nou partener cu competențe similare etc.).

4.7. Colaboratori

Dacă PP sau partenerii vor considera necesar pentru succesul activităților pe care le derulează în proiect, aceștia pot implica și alte entități care, deși nu au statut de parteneri și nu au alocat un buget din grantul proiectului, sprijină derularea proiectului și sunt implicați în implementare. Aceste entități vor avea statut de colaboratori, în baza unui Acord de colaborare (vezi Anexa 9 la Cererea de finanțare), și pot fi identificați fie înainte de depunerea cererii de finanțare, fie pe parcursul derulării proiectului, după identificarea acestora.

În cazul specific al proiectelor care se adresează grupului țintă principal “copii și tineri în situații de risc de abandon școlar/părăsire timpurie a școlii”, este obligatorie semnarea și depunerea, odată cu cererea de finanțare, a Acordurilor de colaborare cu acele unități de învățământ în care se regăsește grupul țintă și în care se va măsura cel puțin unul din indicatorii de program de tip “rată de tranziție”, dacă aceste unități de învățământ nu au calitatea de parteneri în proiect. PP/partenerii pot opta pentru încheierea unui acord de colaborare cu inspectoratele școlare din județele de intervenție, cu condiția specificării școlilor țintă în care se va măsura cel puțin unul din indicatorii de program de tip “rată de tranziție”.

5 BUGETUL PROIECTULUI

Bugetul proiectului cuprinde exclusiv costuri eligibile (costuri directe, costuri indirecte și costuri neprevăzute).

Costurile directe sunt acele costuri identificate de PP și/sau de partener, în conformitate cu principiile proprii de contabilitate și regulile interne uzuale, ca fiind costuri specifice, direct legate de implementarea proiectului și care pot fi, în consecință, direct atribuite acestuia.

Costurile indirecte sunt acele costuri eligibile care nu pot fi identificate de către PP și/sau de partener ca fiind direct atribuite proiectului, dar care pot fi identificate și justificate de către sistemul contabil ca fiind efectuate în relație directă cu costurile eligibile atribuite proiectului. Acestea nu includ costurile eligibile directe ale proiectului.

Costurile din buget includ taxa pe valoare adăugată nerecuperabilă (TVA nerecuperabilă).

5.1. Cursul de referință pentru întocmirea bugetului proiectului

Pentru întocmirea bugetului proiectului și verificarea încadrării în limitele minime și maxime ale grantului solicitat, se va avea în vedere cursul InforEuro din luna întocmirii bugetului, curs pe care îl puteți afla accesând site-ul Comisiei Europene, la adresa

http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/inforeuro/inforeuro_en.cfm

Contractele de finanțare pe care PP le va semna cu OP vor avea menționată valoarea totală a proiectului în lei și în Euro, inclusiv cofinanțarea privată în cazul în care PP este ONG (valoarea în Euro va fi calculată la cursul InforEuro valabil în luna semnării contractelor). În consecință, la semnarea contractelor, se verifică încă o dată încadrarea în limitele minime și maxime ale grantului care poate fi acordat, folosind cursul InforEuro valabil în luna semnării contractelor (dacă va fi cazul, nu se va elibera o sumă care să depășească limita respectivă).

5.2. Cofinanțarea privată

PP reprezentați de ONG vor avea în vedere că trebuie să existe o cofinanțare de minim 10% din valoarea costurilor eligibile ale proiectului. Această contribuție poate fi 100% în bani SAU cel puțin 50% în bani și restul în muncă voluntară (conform articolului 6.4.5 din Regulament). Cofinanțarea privată se va utiliza în proporție de 10% la fiecare perioadă de raportare.

Pentru estimarea valorii muncii voluntare, se vor avea în vedere numărul orelor de muncă alocate și costul pe unitate. Costurile unitare se vor calcula astfel:

- a) în cazul muncii care vizează activități administrative/muncă necalificată, se utilizează ca reper *salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată*;
- b) în cazul unor servicii specializate/activități complexe, care vizează cunoștințe și abilități/competențe specifice, se utilizează ca reper *câștigul salarial mediu brut pe țară utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat*.

La data lansării prezentului apel de proiecte, sunt în vigoare valorile de mai jos.

Potrivit **Hotărârii de Guvern nr. 937/07.12.2018** pentru stabilirea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, Art. 1 (1): *“Începând cu data de 1 ianuarie 2019, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, prevăzut la art. 164 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se stabilește în bani, fără a include sporuri și alte adaosuri, la suma de 2.080 lei lunar, pentru un program normal de lucru în medie de 167,333 ore pe lună, reprezentând 12,43 lei/oră.”*

În conformitate cu Legea nr. 47/11.03.2019 (a bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019), câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 este de 5.163 lei.

Până la depunerea cererii de finanțare, în vederea întocmirii bugetului proiectului, PP va avea în vedere ultimele modificări intervenite în legislația aplicabilă cu privire la valorile sus-menționate, după caz. Înainte de semnarea contractului de proiect, PP va prezenta OP un grafic de prestare a cofinanțării private.

5.3. Condiții generale de eligibilitate a cheltuielilor

Costurile incluse în buget sunt estimative. Cheltuielile eligibile finale vor fi calculate pe baza cheltuielilor eligibile raportate, după ce au fost verificate corespunzător.

Pentru a fi decontate din grantul proiectului, cheltuielile trebuie să fi fost efectiv angajate/realizate de către PP sau partener și îndeplinească următoarele criterii:

- au fost angajate între prima și ultima zi a perioadei de eligibilitate așa cum este definită în contractul de finanțare al proiectului,
- sunt corelate cu activitățile proiectului și sunt prevăzute în bugetul proiectului,

- sunt proporționale (nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit) și necesare pentru implementarea proiectului (sunt cu adevărat indispensabile pentru atingerea rezultatelor),
- sunt efectuate exclusiv în scopul realizării obiectivelor și rezultatelor proiectului, într-o manieră care respectă principiile economiei³, eficienței⁴ și eficacității⁵,
- sunt identificabile și verificabile, în special prin înregistrarea lor în contabilitatea PP și / sau partenerului, și sunt stabilite în conformitate cu standardele contabile aplicabile țării în care PP și / sau partenerul este stabilit și cu respectarea principiilor contabile general acceptate, și
- respectă prevederile specifice ale legislației în vigoare (ex., plata taxelor și a obligațiilor sociale datorate bugetului de stat de angajați și angajatori).

Ajutorul de stat

Promotorul de proiect și partenerii se vor asigura că finanțarea publică solicitată prin prezentul proiect nu intră sub incidența normelor procedurale și de fond aplicabile privind ajutorul de stat, respectiv că activitățile finanțate, ce urmează a fi desfășurate, nu au caracter economic și nu vor genera venituri pe parcursul implementării sau pe parcursul perioadei de sustenabilitate, iar finanțarea alocată în vederea implementării proiectului nu este de natură să aducă un avantaj care să afecteze concurența pe piață și comerțul intra-comunitar.

În acest sens, atât PP, cât și partenerii vor depune, odată cu propunerea de proiect, Declarația pe propria răspundere privind neîncadrarea sprijinului financiar solicitat în categoria ajutorului de stat (Anexa 17 la Cererea de finanțare).

Costurile cu personalul

Costurile salariale cu personalul (salariul brut + cheltuielile angajatorului) pentru echipa de management și echipa de implementare vor respecta politica uzuală a PP/Partenerului privind remunerația personalului.

Înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului, PP și partenerii vor furniza documente care să dovedească politica uzuală privind remunerația personalului.

Echipa de management a proiectului va fi compusă din personalul cu atribuții de coordonare generală a proiectului, nominalizat de PP și va include coordonatorul de proiect, responsabilul financiar și expertul în achiziții. Responsabilii de activități ai PP/partenerilor, responsabilul financiar și expertul în achiziții ai partenerilor vor fi încadrați în echipa de implementare a proiectului.

Costuri pentru lucrări de construcții ce se vor executa după achiziționarea de terenuri/clădiri

În situația în care după achiziția unui teren/clădiri se vor executa lucrări de construcții pe terenul achiziționat sau se va interveni asupra construcției, valoarea acestor lucrări se va estima în baza unor costuri pentru lucrări similare realizate sau studii de piață (de exemplu, oferte de preț).

Estimarea cheltuielilor pentru documentații tehnice se va face ținând cont de toate etapele de elaborare prevăzute în Hotărârea nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/ proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice.

De asemenea, pentru alte cheltuieli necesare implementării componente de construcții se va face o

³ Minimizarea costurilor cu resursele utilizate pentru realizarea unei activități, ținând cont și de un nivel adecvat de calitate.

⁴ Eficiența se referă la livrarea unui serviciu sau produs fără a pierde materiale, timp sau energie.

⁵ Eficacitatea costurilor se referă la măsura în care costul suportat contribuie la atingerea unui anumit rezultat sau obiectiv.

estimare a costurilor în baza unor cheltuieli pentru activități similare efectuate sau în baza unor studii de piață, având în vedere principiul proporționalității costurilor în raport cu rezultatele așteptate

6 PROCEDURI DE ACHIZIȚII APLICABILE

În implementarea proiectelor va fi respectată legislația națională și a Uniunii Europene privind achizițiile publice, precum și prevederile Regulamentului (art. 8.15).

Ca urmare, pentru atribuirea contractelor de furnizare de bunuri, servicii sau lucrări din bugetul proiectului:

- PP și partenerii din statele donatoare, respectiv organizațiile internaționale vor folosi procedurile legale de achiziții aplicabile în țara în care își are domiciliul fiscal sau a procedurilor aplicabile în cadrul organizației din care face parte. În acest caz, opinia auditului va cuprinde și referiri privind respectarea reglementărilor aplicabile achizițiilor.
- PP și partenerii cu sediul în România vor respecta prevederile legislației naționale în domeniul achizițiilor publice (legislație care este în concordanță cu legislația Uniunii Europene în domeniu).

Detalii legate de prevederile legale naționale privind achizițiile pe care trebuie să le respecte PP și partenerii din România sunt prezentate în Anexa 2 a prezentului ghid.

OP va face verificarea ex-post a dosarelor de achiziție în funcție de legislația aplicabilă, procedura aplicată/modalitatea de achiziție aleasă, precum și de calitatea PP/Partenerilor de autoritate contractantă sau beneficiar privat.

Planificarea achizițiilor de echipamente, respectiv de servicii și lucrări aferente componentei de construcții a proiectului, precum și execuția contractelor aferente se va realiza ținând cont de necesitatea de a asigura disponibilitatea acestora pentru activitățile proiectului. De regulă, acestea se vor planifica pentru prima parte de derulare a proiectului, urmând ca, în doua parte, acestea să fie efectuate numai în cazuri bine justificate și acceptate de OP.

Pe parcursul achiziției și execuției contractelor se vor respecta cele mai înalte standarde etice, precum și evitarea oricărui conflict de interese. PP/partenerii vor aplica metode adecvate și eficiente pentru a preveni practicile de corupție sau ilegale. Nu vor fi acceptate oferte, daruri, plăți sau beneficii de orice tip, care pot sau ar putea fi interpretate, în mod direct sau indirect, ca fiind practici ilegale sau de corupție, de exemplu, stimulentele sau recompensele pentru atribuirea sau executarea contractelor de achiziții publice.

7 RISCURI LA NIVELUL PROIECTULUI

Odată cu cererea de finanțare, PP va furniza un plan de management al riscurilor la nivelul proiectului. Pe parcursul implementării proiectului, PP/partenerii vor monitoriza aceste riscuri și vor raporta periodic cu privire la evoluția acestora și măsurile implementate pentru reducerea/anularea acestor riscuri. În acest sens, se recomandă ca PP să includă explicit în atribuțiile coordonatorului de proiect sau a altui membru al echipei de proiect sarcina monitorizării riscurilor și raportării.

O atenție deosebită va fi acordată riscurilor proiectelor cu o componentă de infrastructură, ce presupun lucrări de achiziție/construire/reabilitare a sediilor de furnizare a serviciilor către grupurile țintă, acestea trebuind să demonstreze că activitățile cu beneficiarii sunt preponderente în proiect și că nu există riscul neîndeplinirii indicatorilor în eventualitatea prelungirii componentei de infrastructură a proiectului.

8 DURABILITATEA PROIECTULUI

În funcție de tipul proiectului, PP va trebui să demonstreze capacitatea de a utiliza rezultatele obținute și după încheierea finanțării și, după caz, să asigure preluarea costurilor de susținere a serviciilor înființate/ dezvoltate prin proiect, în conformitate cu prevederile Regulamentului și contractului de finanțare.

Atât în elaborarea bugetului proiectului, cât și în stabilirea planului de sustenabilitate a proiectului, PP/partenerii vor ține cont de următoarele cerințe:

A. În cazul proiectelor care implică cumpărare de clădiri și / sau terenuri cu fonduri din grantul proiectului, trebuie avut în vedere că:

- Proprietatea trebuie transferată către PP sau către cei desemnați explicit de PP în cererea de finanțare ca destinatari ai clădirilor și / sau terenurilor, înainte de finalizarea proiectului.
- Clădirile și / sau terenurile achiziționate cu fonduri din grantul proiectului nu pot fi vândute, închiriate sau ipotecate pe o durată de cinci ani de la finalizarea proiectului sau mai mult dacă sunt stipulate în contractul de proiect. (Donatorul poate renunța la această restricție dacă ar avea ca rezultat o povară nerezonabilă pentru PP).
- Bunurile imobile și / sau terenurile achiziționate cu fonduri nerambursabile pot fi utilizate numai în conformitate cu obiectivele proiectului. În special, clădirile pot fi utilizate pentru a găzdui serviciile de administrație publică numai dacă o astfel de utilizare este în conformitate cu obiectivul proiectului.

B. În cazul proiectelor care implică renovarea / construcția / reconstrucția unor clădiri cu fonduri din grantul de proiect:

- PP se va asigura că proiectul este operațional pentru o perioadă de cel puțin cinci ani de la aprobarea de către OP a raportului final al proiectului și că bunurile imobile și / sau terenurile sunt utilizate în scopul proiectului, așa cum este descris în contract de finanțare a proiectului;
- PP / partenerul va asigura proprietățile imobiliare împotriva daunelor (cum ar fi incendiile, furtul și alte incidente pentru care societățile de asigurări oferă asigurare în mod obișnuit), atât în timpul implementării proiectului, cât și cel puțin 5 ani de la încheierea acestuia;
- PP / partenerul va aloca resurse pentru întreținerea corespunzătoare a imobilului, cel puțin încă 5 ani de la terminarea proiectului.
- În cazul proiectelor care au de realizat o construcție, renovare sau reconstrucție a unei clădiri, se recomandă ca PP care sunt ONG-uri să încheie un acord de parteneriat cu un organism public local relevant, cu scopul de a asigura durabilitatea acestei investiții.

C. Cu privire la echipamentul achiziționat pentru care întregul cost de achiziție a fost acceptat de OP ca fiind eligibil (art. 8.3.1. c) al Regulamentului):

- PP va continua să mențină echipamentele respective în proprietatea sa, pe o durată de minim 5 ani de la încheierea proiectului, și să le utilizeze, în tot acest timp, în același scop pentru care au fost achiziționate;
- PP va asigura echipamentul respectiv împotriva daunelor (cum sunt: incendiu, furt și alte incidente pentru care se acordă asigurare în mod obișnuit de către firmele de asigurări), atât pe perioada implementării proiectului, cât și timp de cel puțin 5 ani după încheierea acestuia;
- PP va alocă resurse pentru întreținerea adecvată a acestor echipamente pentru cel puțin încă 5 ani după încheierea proiectului.

OP poate elibera PP de obligațiile de mai sus în cazul anumitor echipamente, identificate în mod specific, dacă, având în vedere toate circumstanțele relevante, OP este convins că utilizarea în continuare a acestor echipamente se face pentru obiectivele proiectului și nu servește unui scop economic.

Pe lângă obligațiile de mai sus, toate proiectele finanțate trebuie să continue, în perioada de sustenabilitate de 5 ani, furnizarea serviciilor către grupurile țintă și să utilizeze produsele intelectuale (metodologii de lucru, manuale, suporturi de curs etc) dezvoltate în cadrul proiectului, în vederea asigurării faptului că sprijinul financiar acordat generează beneficii maxime grupurilor țintă și beneficiarilor finali.

În cazul proiectelor care nu includ o componentă de investiții, perioada minimă de asigurare a sustenabilității este de 3 ani de la data aprobării de către OP a raportului final al proiectului, cu îndeplinirea aceluiași responsabilități.

Vor fi punctate special în evaluare proiectele care demonstrează potențialul de a asigura, în perioada de sustenabilitate, multiplicarea/exploatarea rezultatelor obținute, prin lărgirea sferei de intervenție (beneficiari și/sau zone geografice), propunerea de politici publice la nivel local/județean/național etc.

9 LISTA ANEXELOR

Anexa 1 Conținutul-cadru al dosarului proiectului

Anexa 2 Informații generale privind achizițiile la nivelul proiectului

Anexa 3 Informații generale privind componenta de construcții a proiectului

Anexa 4 Reguli suplimentare privind aprobarea modalității de calcul și decontare a drepturilor aferente deplasării în altă localitate din țară sau din străinătate (conform Hotărârii Consiliului Director al OP nr. 4/X/ST/26.10.2018).

Anexa 5 Metodologia de calculare a indicatorilor de program